

Ο ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Εικαστικής Αγωγής
για τα παιδιά της Δ' τάξης του δημοτικού σχολείου (Αναθεώρηση 2014)
στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης, Λευκωσία

Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Λευκωσίας 2014-2015

Περιεχόμενα

- ❖ Ταυτότητα του αναθεωρημένου προγράμματος
- ❖ Φτάνοντας στην Κρατική Πινακοθήκη
- ❖ Πριν την επίσκεψη – Δραστηριότητες Προετοιμασίας
- ❖ Σύντομη περιγραφή του αναθεωρημένου προγράμματος
  - Θέμα
  - Στόχοι
  - Προσέγγιση
- ❖ Κατά την Επίσκεψη
  - Οργανόγραμμα
  - Εισαγωγή
  - Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα
- ❖ Μετά την επίσκεψη
  - Ιστοσελίδα προγραμμάτων εικαστικής αγωγής

Ταυτότητα του Αναθεωρημένου Προγράμματος

Συνεργασία:

- ❖ Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης
- ❖ Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
- ❖ Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης

Εποπτεία: Γενεθλής Γενεθλίου και Τερέζα Λαμπριανού, Επιθεωρητές Δημοτικής Εκπαίδευσης

Σχεδιασμός:

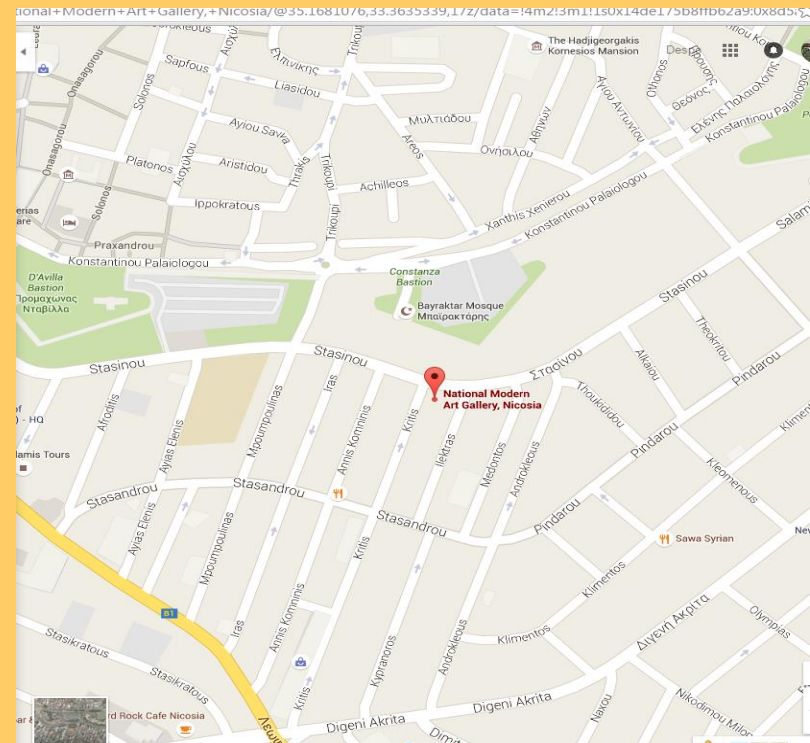
Δέσποινα Πασιά και Έφη Πηλαβά, Σύμβουλοι Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Εικαστικής Αγωγής Επαρχιακού Γραφείου Παιδείας, Λευκωσίας

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθήτριες και μαθητές της Δ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου
Λευκωσία 2014-2015

Φτάνοντας στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης

Η πινακοθήκη βρίσκεται στη γωνία Λεωφόρου Στασίνου και οδού Κρήτης, στη Λευκωσία. Η πρόσβαση με λεωφορείο γίνεται με μεγαλύτερη ευκολία και ασφάλεια από την οδό Κρήτης.

[πατήστε πάνω στο χάρτη για να τον δείτε σε μεγαλύτερο μέγεθος]

**Πριν την Επίσκεψη
Δραστηριότητες Προετοιμασίας**

Τι Κάνουμε ή .... τι Δεν Κάνουμε Κατά την Επίσκεψη στην Πινακοθήκη....

- Για να προετοιμάσουμε τα παιδιά για την παρουσία τους στο χώρο της πινακοθήκης, παρακολουθούμε στην τάξη τη σύντομη ταινία «Ο μικρός Νικόλας στο μουσείο».
<https://www.youtube.com/watch?v=vPhKjxP8TeQ>
- Με αφορμή την ταινία, συζητούμε με τα παιδιά την έννοια «μουσείο/πινακοθήκη» και την παρουσία μας στον χώρο αυτό, όπως:
  - ✓ Τι φιλοξενεί μία πινακοθήκη;
  - ✓ Σε ποιον/ποια ανήκει η Κρατική Πινακοθήκη;
  - ✓ Πώς φαντάζεστε το μάθημα στην Πινακοθήκη; Θα είναι ένα μάθημα διαφορετικό από το μάθημα που γίνεται στην τάξη ή στο εργαστήριο Τέχνης;
  - ✓ Πώς θα συμπεριφερθούμε μέσα στην πινακοθήκη; (κίνηση, ομιλία). Γιατί;

Τι Κάνουμε ή .... τι Δεν Κάνουμε Κατά την Επίσκεψη στην Πινακοθήκη....

- **Παρατηρούμε** τα έργα χωρίς να τα αγγίζουμε.
Κάθε έργο τέχνης είναι μοναδικό. Η υγρασία, η λιπαρότητα και η ακαθαρσία στα χέρια μας, καταστρέφει τα έργα.
- **Μιλούμε** σε χαμηλούς τόνους.
Ακόμα μια ομάδα εργάζεται την ίδια ώρα. Άλλοι επισκέπτες και επισκέπτριες βρίσκονται στο μουσείο.
- **Κινούμαστε** ήρεμα, χωρίς να τρέχουμε ή να σπρώχνουμε.
- Διατηρούμε τον χώρο **καθαρό**.
- **Ακούμε** και **ακολουθούμε** τις οδηγίες της μουσειοπαιδαγωγού και της/του εκπαιδευτικού μας.

**Σύντομη Περιγραφή
του Αναθεωρημένου Προγράμματος
*Ο Παιδικός Κόσμος της Πινακοθήκης***

Θέμα

Η μελέτη των εικαστικών στοιχείων της γραμμής, του σχήματος, του χρώματος και της σύνθεσης μέσα από έργα Κυπρίων καλλιτεχνών, κυρίως των: Αδαμάντιου Διαμαντή, Λουκίας Νικολαΐδου και Χριστόφορου Σάββα.

Μέσα από τα εικαστικά στοιχεία γίνεται διερεύνηση

- του τρόπου που οι καλλιτέχνες εντάσσουν το παιδί στα έργα τους και**
- της συναισθηματικής διάστασης των έργων**

Στόχοι

Τα παιδιά να είναι σε θέση:

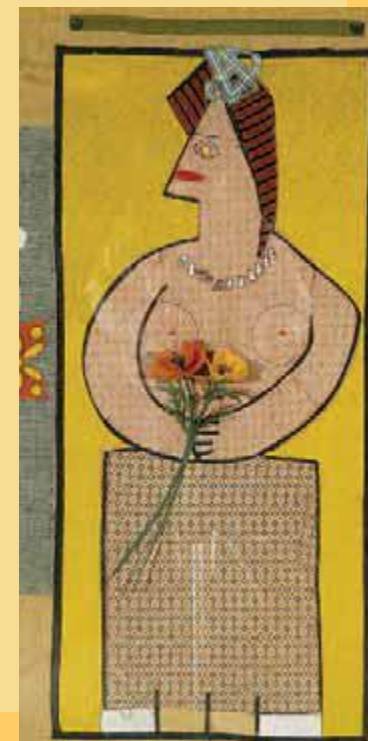
- **Να έρθουν σε επαφή με πρωτότυπα έργα Κυπρίων καλλιτεχνών**
- **Να μελετήσουν συγκεκριμένα εικαστικά στοιχεία: χρώμα, γραμμή, σχήμα, σύνθεση**
- **Να διερευνήσουν τη σχέση των πιο πάνω εικαστικών στοιχείων με την παρουσία παιδιών στα έργα που μελετούν**
- **Να διερευνήσουν τα συναισθήματα των παιδιών που παρουσιάζονται στα έργα**
- **Να εργαστούν δημιουργικά στον χώρο της Πινακοθήκης με διάφορες εικαστικές δραστηριότητες**
- **Να αναπτύξουν θετικές στάσεις προς τη σύγχρονη τέχνη**

Προσέγγιση

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος υλοποιούνται ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες:

- Παρατήρησης
- Αναπαράστασης με το σώμα
- Σχεδίασης περιγράμματος | Τυφλού σχεδίου
- Αποδόμησης και αναδόμησης των εικαστικών στοιχείων
- Σύνθεσης νέων έργων

Χριστόφορος Σάββα (1924-1968)
«Γυναίκα με Λουλούδια»
Μεικτά υλικά, 1962 | 115 X 67 εκ.

Κατά την Επίσκεψη

Οργανόγραμμα

- Τακτοποίηση και εισαγωγή: 10´
- 1^ο μέρος: 45´
- Μετακίνηση – ανταλλαγή ορόφων: 5´
- 2^ο μέρος: 25´
- Μάζεμα υλικών και αποχώρηση: 5´

Συνολική διάρκεια: 90´

- Για ομαλή διεξαγωγή του προγράμματος,
το οργανόγραμμα τηρείται αυστηρά

Εισαγωγή

Γνωριμία και σύντομη συζήτηση για

- **το συγκεκριμένο μουσείο, το όνομα και το περιεχόμενό του**
- **την παρουσία μας στον χώρο του μουσείου κατά τη διάρκεια του προγράμματος**

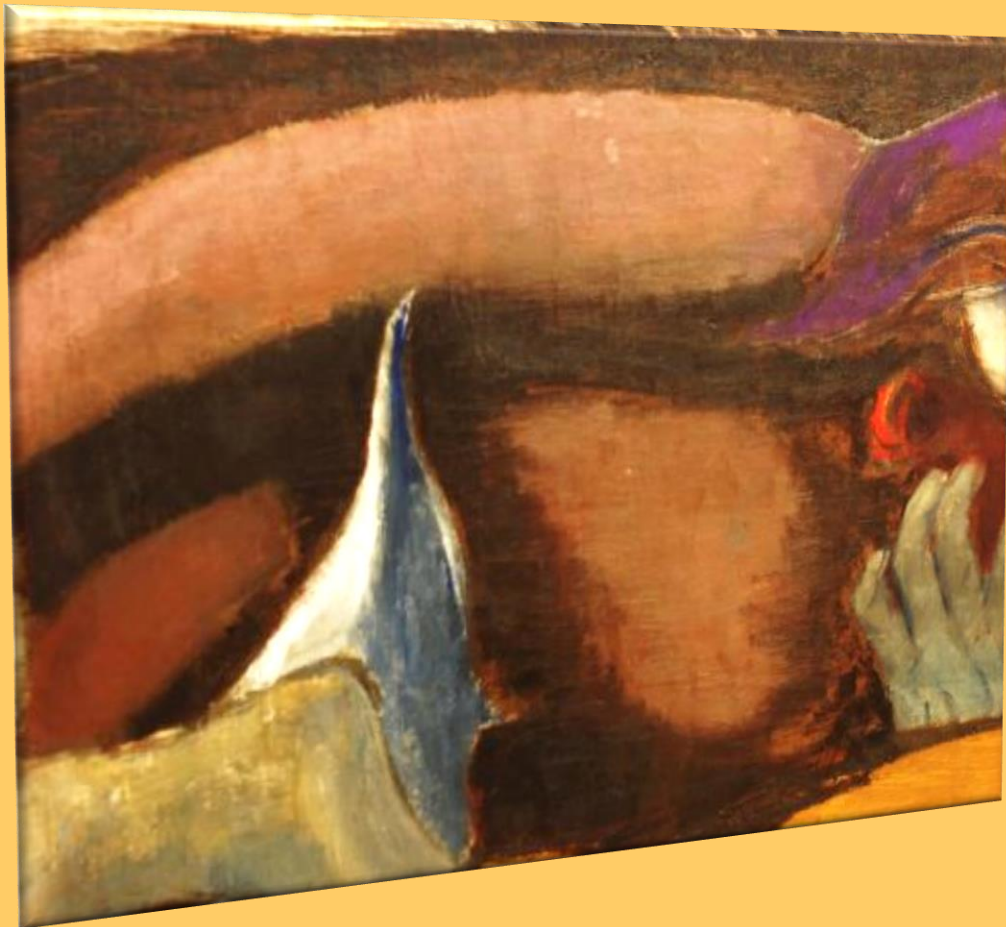
Χριστόφορος Σάββα (1924-1968)

«Μητρότητα»

σύρμα, 1965 | ύψος 42 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Παιχνίδι Αναζήτησης Έργων

Αδαμάντιος Διαμαντής, (1900-1994)
Αγωνία IV

λάδι σε καμβά, 1968 | 91x127 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

- Παιχνίδι Αναζήτησης Έργων Τέχνης

Τα παιδιά λαμβάνουν από μια καρτέλα, η οποία παρουσιάζει ένα μέρος ενός έργου τέχνης που βρίσκεται στον χώρο και καλούνται:

α) Να εντοπίσουν το έργο

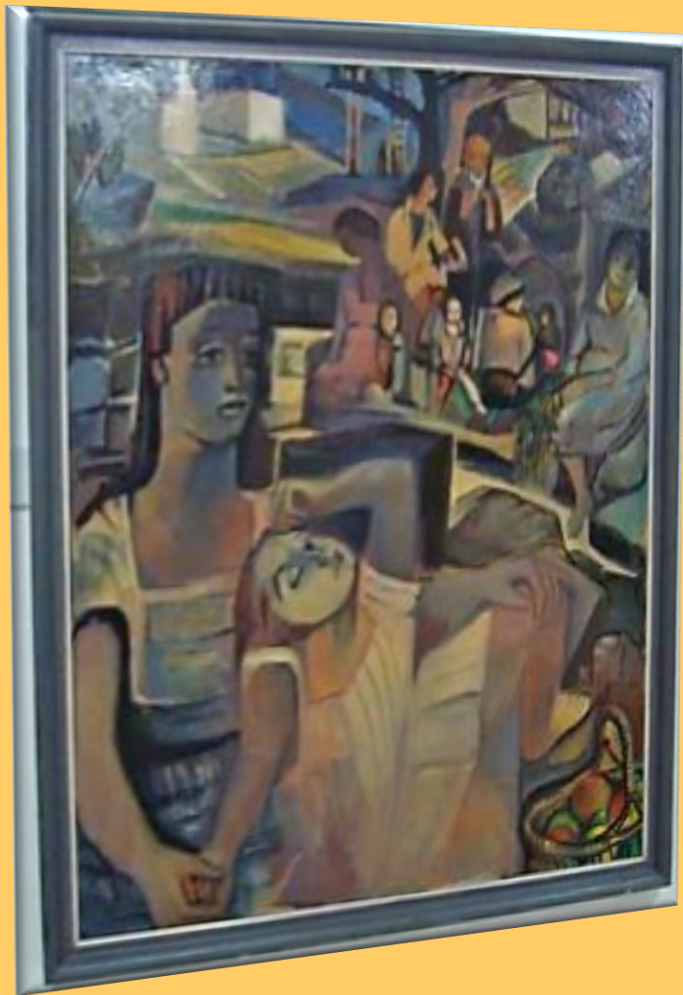
β) Να μελετήσουν το έργο τόσο από κοντά όσο και από μακριά και να παρατηρήσουν πού βρίσκεται το παιδί, με ποια πρόσωπα είναι, ποια είναι τα συναισθήματα του παιδιού και των ιδίων

γ) να μελετήσουν την καρτέλα που βρίσκεται δίπλα από το έργο και να αναφέρουν το όνομα του καλλιτέχνη, τα υλικά και χρονολογία κατασκευής

δ) να αναπαριστούν με το σώμα τους και τις εκφράσεις του προσώπου τους, τα πρόσωπα του έργου τέχνης

ε) να παρατηρήσουν τα σχήματα που σχηματίζουν τα σώματά τους και να τα συνδέσουν με σχήματα γεωμετρικά ή οργανικά που γνωρίζουν (σχηματίζουν στον αέρα τα σχήματα λ.χ. κύκλοι, αυγοειδές/οβάλ

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Επεξεργασία Έργου

- **Εικαστικά Στοιχεία:**
Σχήμα | Χρώμα | Σύνθεση |
Μορφές
- **Δραστηριότητες:**
Λεκτικά παιχνίδια | Κινητικές
δραστηριότητες | Σωματικές
αναπαραστάσεις

Λουκία Νικολαΐδου
(1909-1994)

Ένωση, ένα όνειρο για την Κύπρο
Λάδι, 1954-1956 | 137x111 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

α). Ένα όραμα για την Ένωση, Λουκία Νικολαΐδου

Γίνεται επεξεργασία του έργου ως προς:

- Τον εντοπισμό των παιδιών/του παιδιού μέσα στο έργο
- Την παρουσία του ατόμου που βρίσκεται με το παιδί στο πρώτο πλάνο
- Την τοποθέτηση των δύο κύριων μορφών του έργου
- Το θέμα της οικειότητας ανάμεσα σε παιδιά και άλλα άτομα (ποια άτομα μας αγκαλιάζουν, ποια δεν αφήνουμε να μας αγκαλιάσουν, με ποια άτομα έχουμε οικειότητα)
- Τη σύνθεση του έργου (σε ζεύγη τα παιδιά αναπαριστούν τη στάση των δύο κύριων μορφών και σχηματίζουν στον αέρα το σχήμα που δημιουργείται από τη στάση)

Λουκία Νικολαΐδου
(1909-1994)

Ένωση, ένα όνειρο για την Κύπρο
Λάδι, 1954-1956 | 137x111 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Λουκία Νικολαΐδου
(1909-1994)

Ένωση, ένα όνειρο για την Κύπρο
Λάδι, 1954-1956 | 137x111 εκ.

- Το σχήμα που παίρνει το σώμα τους όταν αγκαλιάζουν τα κατοικίδια τους και το αναπαριστούν (αναφορά σε κυκλικά, καμπυλωτά, οβάλ σχήματα)
- Τα συναισθήματα που προκαλεί (τα παιδιά επιλέγουν τα ανάλογα συναισθήματα από καρτέλες που τους δίνονται και ακολουθεί συζήτηση)
- Τα χρώματα και τα συναισθήματα που προκαλούν
- Τα διαφορετικά μηνύματα που μεταδίδουν τα στοιχεία ενός έργου, όπως η σύνθεση, οι γραμμές, τα σχήματα, τα χρώματα)

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Επεξεργασία Έργου

- **Εικαστικά Στοιχεία:**
Μορφές | Σύνθεση
- **Δραστηριότητες:**
Συζήτηση | Σωματική αναπαράσταση

Αδαμάντιος Διαμαντής, (1900-1994)
Αγονία IV

λάδι σε καμβά, 1968 | 91x127 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Αγωνία IV, Αδαμάντιου Διαμαντή

Γίνεται επεξεργασία του έργου ως προς:

- Τον εντοπισμό του παιδιού/των παιδιών
- Την παρουσία του ατόμου που βρίσκεται με το παιδί στο πρώτο πλάνο (ποιο μπορεί να είναι)
- Τη σύνθεση (λόγοι που μπορεί ο Διαμαντής να τοποθέτησε τις δύο κύριες μορφές του έργου ώστε να καλύπτει η μια την άλλη, σε αντίθεση με τη Νικολαΐδου που παρουσιάζει τις μορφές χωρίς επικάλυψη)

Τα παιδιά, αναπαριστούν με τα σώματά τους, ατομικά ή ομαδικά, τα σχήματα μεμονωμένων μορφών από επιλεγμένα μέρη του έργου, με τη χρήση πλαισίου κορνίζας.

Αδαμάντιος Διαμαντής, (1900-1994)

Αγωνία IV

λάδι σε καμβά, 1968 | 91x127 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Επεξεργασία Έργου

- **Εικαστικά Στοιχεία:**
Γραμμή | Σχήμα |
Μορφές | Σύνθεση | Χρώμα
- **Δραστηριότητες:**
Παρατήρηση με το παιχνίδι των
30 δευτερολέπτων |
Σωματικές αναπαραστάσεις |
Τυφλό σχέδιο

Αδαμάντιος Διαμαντής,
(1900-1994)

Γυναίκα με απλωμένα χέρια

Ακρυλικό σε καμβά, 1983-1984 | 130x177 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Γυναίκα με Απλωμένα Χέρια, Αδαμάντιου Διαμαντή

Γίνεται επεξεργασία του έργου ως προς:

- Τον εντοπισμό του παιδιού/των παιδιών
- Την παρουσία του ατόμου που βρίσκεται με το παιδί στο πρώτο πλάνο (ποιο μπορεί να είναι)
- Τη σύνθεση (λόγοι που μπορεί ο Διαμαντής να τοποθέτησε τις δύο κύριες μορφές του έργου ώστε να καλύπτει η μια την άλλη, σε αντίθεση με τη Νικολαΐδου που παρουσιάζει τις μορφές χωρίς επικάλυψη)
- Την παρατήρηση των μορφών του πίνακα μέσα από το παιχνίδι των «Τριάντα δευτερολέπτων»

Τα παιδιά προσπαθούν να εντοπίσουν μέσα σε τριάντα σιωπηρά δευτερόλεπτα, όσες πιο πολλές μορφές μπορούν ακόμη και εκείνες που δεν φαίνονται ξεκάθαρα μέσω της επικάλυψης.

Αδαμάντιος Διαμαντής,
(1900-1994)

Γυναίκα με απλωμένα χέρια

Ακρυλικό σε καμβά, 1983-1984 | 130x177 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

- Τον εντοπισμό των μορφών του έργου στην ολομέλεια και συζήτηση όσον αφορά στα συναισθήματα που δημιουργούνται στα παιδιά και στη συναισθηματική κατάσταση που περιγράφει ο καλλιτέχνης
- Τα σχήματα των μορφών (τα παιδιά αναπαριστούν με τα σώματά τους, ατομικά ή ομαδικά, τα σχήματα μεμονωμένων μορφών από επιλεγμένα μέρη του έργου, με τη χρήση πλαισίου κορνίζας)
- Τα συναισθήματα που δημιουργούνται στα παιδιά από την αναπαράσταση των συνθέσεων με τα σώματά τους
- Σχεδιαστική απεικόνιση (τα παιδιά επιλέγουν μια μορφή από το έργο, εκτός από την κεντρική, και μέσα σε 15'' σχηματίζουν με μαρκαδόρους πάνω σε μεγάλα χαρτιά, το περίγραμμά της όσο πιο μεγάλο μπορούν, στο μέρος του χαρτιού που τους αναλογεί)

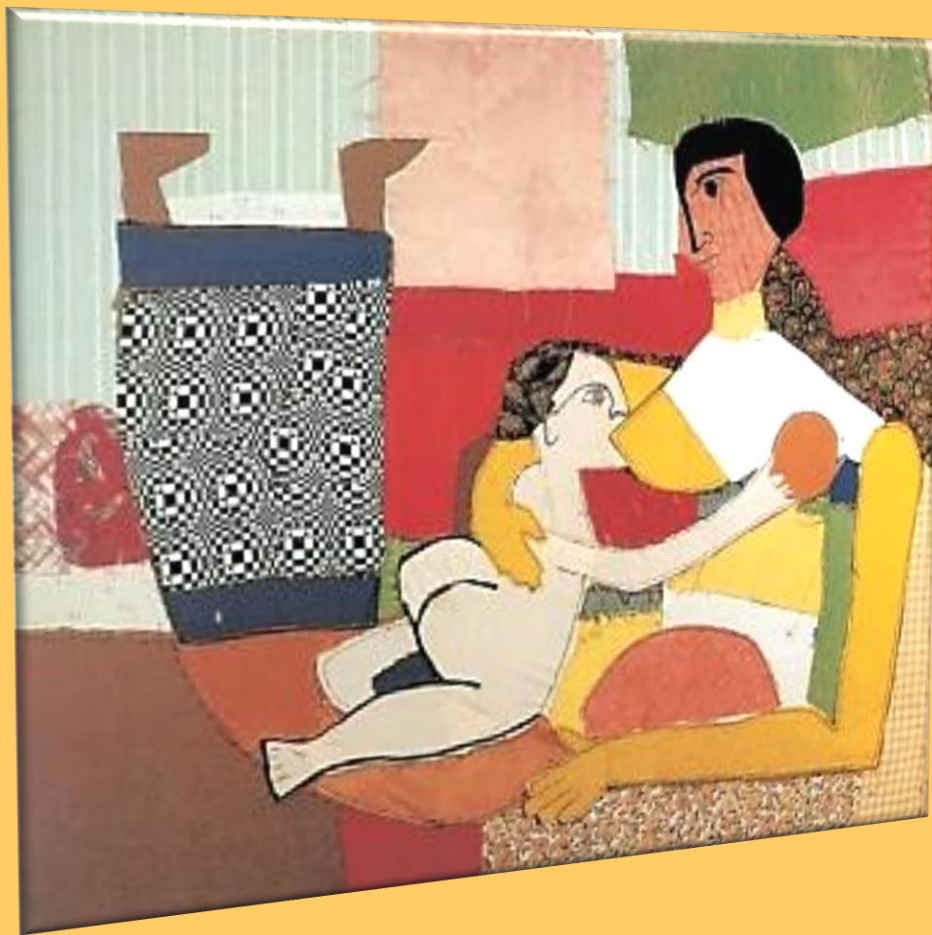

Αδαμάντιος Διαμαντής,
(1900-1994)

Γυναίκα με απλωμένα χέρια

Ακρυλικό σε καμβά, 1983-1984 | 130x177 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Επεξεργασία Έργου

- **Εικαστικά Στοιχεία:**
Γραμμή | Σχήμα |
Μορφές | Σύνθεση |
Χρώμα
- **Δραστηριότητες:**
Σωματική
αναπαράσταση |
Αναδόμηση έργου |
Ομαδική παραγωγή νέου
έργου | Χρήση μεικτών
υλικών

Χριστόφορος Σάββα,
(1924-1968)

«Μητρότητα», υφασματογραφία 1965, 106x127 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Επεξεργασία του έργου ως προς:

- Τον εντοπισμό του υλικού και την τεχνική
- Το σχήμα της μητέρας σε σχέση με το παιδί (το οποίο είναι ένα αφύσικο, για το ανθρώπινο σώμα, καμπυλωτό σχήμα)

Τα παιδιά:

- Αναπαριστούν τη μορφή της μητέρας με το σώμα τους και με γραμμές στον αέρα
- Παίζουν το παιχνίδι «αν ήταν αντικείμενο θα ήταν ...», και συζητούν γιατί έχει αυτή την αφύσικη στάση το σώμα της μητέρας και γιατί της έδωσε αυτό το σχήμα ο καλλιτέχνης
- Αναφέρουν αντικείμενα στη ζωή τους που έχουν ανάλογα σχήματα και ρόλους, λ.χ είναι «σαν την κούπα που τρώω από μέσα», «σαν την κούνια ή την τραμπάλα στο πάρκο»

Χριστόφορος Σάββα,
(1924-1968)
«Μητρότητα», υφασματογραφία
1965, 106x127 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

- Εντοπίζουν και άλλες καμπύλες γραμμές στο έργο ή σχήματα κυκλικά (τίθεται το ερώτημα όσον αφορά το λόγο/τους λόγους για τον οποίο/οποίους ο καλλιτέχνης χρησιμοποίησε τόσες καμπύλες)
- Αναφέρουν συναισθήματα που τους προκαλεί η στάση αυτών των δύο ατόμων
- Εντοπίζουν τα εντελώς διαφορετικά σχήματα στο φόντο, όπως τα τετράγωνα και ορθογώνια
- Καλούνται σε ομάδες να πάρουν ένα κομμάτι του έργου του Χριστόφορου Σάββα σε γραμμική μορφή και να επεκτείνουν τις γραμμές για να δημιουργήσουν μια εντελώς διαφορετική, φανταστική εικόνα, όπως ένα τοπίο, μία μηχανή, μία μορφή ή μορφές, άλλα σχήματα κ.ά., χρησιμοποιώντας ψαλίδια, μαρκαδόρους, χρωματιστά μολύβια, υφάσματα, γόμες

Χριστόφορος Σάββα,
(1924-1968)
«Μητρότητα», υφασματογραφία
1965, 106x127 εκ.

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Επεξεργασία Έργων

- **Εικαστικά Στοιχεία:**
Γραμμή | Σχήμα |
Μορφές | Σύνθεση | Χρώμα
- **Δραστηριότητες:**
- Παρατήρηση | Ενσώματη
διερεύνηση | Σωματικές
Αναπαραστάσεις

Έργα των Κύπρου Περδίου, Νίκου Δημιώτη,
Παυλίνας Παυλίδου, Λουκίας Νικολαΐδου

Έργα που εντάσσονται στο πρόγραμμα

Επεξεργασία των έργων

Τα παιδιά:

- Παρατηρούν προσεκτικά τα έργα
- Εντοπίζουν στα έργα τη σχέση μητέρας και παιδιού και τα συναισθήματα τους
- Εντοπίζουν τη βασική ομοιότητά τους και αναπαριστούν παιδιά που βρίσκονται σε μια αγκαλιά. Γίνεται συζήτηση για την αγκαλιά (Εσάς ποιοι σας αγκαλιάζουν; Εσείς ποιους αγκαλιάζετε; Τι νοιώθετε;)
- Καλούνται να αγκαλιάσουν ένα συμμαθητή/τρια και να μείνουν ακίνητοι (παγωμένη εικόνα) χρησιμοποιώντας διάφορους τρόπους. Ενθαρρύνονται να μην αφήσουν συμμαθητή τους μόνο του και να συμμετέχουν και οι εκπαιδευτικοί τους.

Μετά την Επίσκεψη

Σύνδεση του Εκπαιδευτικού Προγράμματος με το μάθημα της Εικαστικής Αγωγής στο Σχολείο

Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού υπάρχουν λεπτομερείς εισηγήσεις σχετικά με τη σύνδεση του προγράμματος με το μάθημα της Εικαστικής Αγωγής

<http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Eikastiki-Agogi/kratiki-pinakothiki.html>